Fra Det Kgl. Biblioteks tekstportal (tekster.kb.dk)

Forfatter:	Andersen, H. C.
Titel:	Ærens Tornevei
Citation:	Andersen, H. C.: ”Ærens Tornevei”, i Andersen, H. C.: *H.C. Andersens Eventyr bd. IV kritisk udg. efter de originale eventyrhæfter med varianter ved Erik Dal*, C. A. Reitzel, 1990, s. 59. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: https://tekster.kb.dk/text/adl-texts-hcaeventyr04val-shoot-workid64028.pdf (tilgået 23. april 2024)
Anvendt udgave:	H.C. Andersens Eventyr bd. IV kritisk udg. efter de originale eventyrhæfter med varianter ved Erik Dal

»Ærens Tornevei.«

Der er et gammelt Eventyr: »*Ærens Tornevei for en Skytte, navnlig Bryde, som vel kom til stor Ære og V_rdighed, men ikke uden efter lang og megen Viderværdighed og Livets Farlighed;*« Mangen En af os har vist som Barn hørt det, maaskee som Ældre læst det og tænkt paa sin egen ubemærkede Tornevei og »megen Viderværdighed.« Eventyret og Virkeligheden ligge hinanden saa nær, men Eventyret har sin harmoniske Opløsning her paa Jorden, Virkeligheden stiller den oftest ud over Jordlivet ind i Tid og Evighed.

Verdenshistorien er en *Laterna magica*, der viser os i Lysbilleder paa Samtids sorte Grund, hvorlunde Menneskehedens Velgjørere, Snillets Martyrer, vandre *Ærens Tornevei*.

Fra alle Tider, fra alle Lande fremtone disse Glandsbilleder, hvert et Moment kun, dog et heelt Liv, en Levetid med dens Kamp og Seier; lad os betragte, hid og did, Enkelte i Martyr-Skaren, den, der ikke sluttes, før Jorden veirer hen.

Vi see et opfyldt Amphitheater, Aristophanes's Skyer sende Strømme af Spot og Munterhed til Vrimlen; fra Scenen latterliggjøres i Aand og Legeme Athens mærkeligste Mand, der var Folket et Skjold mod de tredive Tyranner: *Sokrates*, han, der i Slagets Tummel frelste Alcibiades og Xenophon, han, hvis Aand svang sig over Oldtids Guder, selv er han her tilstede; han har reist sig fra Tilskuerbænken og stillet sig frem, at de leende Atheniensere kunne see, om han og Vrængbilledet af ham paa
* * * * *
– – – – – 60

Scenen ret ligne, der staaer han opreist for dem, løftet høit over dem Alle.

Du saftige, grønne, giftige Skarntyde og ikke Olietræet være her Athens *Mærke.

Syv Stæder stredes om at være *Homers* Fødestad, det vil sige, da han var død! - see ham i hans Levetid! - der gaaer han igjennem disse Stæder, fremsigende sine Vers for at leve; Tanken om den Dag imorgen graaner hans Haar; - han, den mægtigste Seer, er blind og eensom; den hvasse Torn river Digterkongens Kaabe i Pjalter. -

Hans Sange leve endnu, og ved dem alene leve Oldtids Guder og Helte.

Billed paa Billed bølger frem fra Morgenland og Aftenland, saa fjernt fra hinanden ved Sted og Tid og dog samme Stykke Ærens Tornevei, hvor Tidslen først sætter Blomst, naar Graven skal pyntes.

Under Palmerne komme Kameler, rigtladte med Indigo og andre kostelige Skatte; de sendes fra Landets Hersker til ham, hvis Sange er Folkets Glæde, Landets Hæder; han, hvem Misundelse og Løgn jog i Landflygtighed, han er funden - Karavanen nærmer sig den lille By, hvor han fandt Fristed; et fattigt Liig bringes ud af Porten, det standser Karavanen. Den Døde er just ham, de søge: *Firdusi* - endt er Ærens Tornevei!

Afrikaneren med de plumpe Træk, de tykke Læber, det sorte Uldhaar, sidder paa Paladsets Marmortrappe i Portugals Hovedstad og tigger - det er *Camoens's* trofaste Slave, uden ham og de Kobberskillinger, der kastes til ham, maatte hans Herre: »*Lusiadens* Sanger« sulte ihjel.

Nu staaer et kostbart Monument paa *Camoens's* Grav.

Atter et Billed!

Der viser sig bag Jernstængerne en Mand, dødbleg, med langt, filtret Skjæg: »Jeg har gjort en Opfindelse, den største i Aarhundreder!« raaber han, »og man har i meer end tyve Aar holdt mig indespærret her!« - »Hvo er han T« - »En Vanvittig!« siger Galevogteren: »Hvad kan dog ikke et Menneske falde paa! han troer, at man kan bevæge sig fremad ved Damp!« *Salomon de Caus* er det, Dampkraftens Opdager, der med Anelsens uklare Ord ikke blev forstaaet af en Richelieu og døer, indespærret i Daarekisten.
*
– 61

Her staaer *Columbus*! hvem engang Gadedrengene forfulgte og spottede, fordi han vilde opdage en ny Verden - han har opdaget den: Jubelens Klokker klinge ved hans Seiers-Hjemkomst, men Misundelsens Klokker lyde snart høiere; Verdens-Opdageren, han, som løftede det amerikanske Guldland op over Havet og gav det til sin Konge, lønnes med Jernlænker, dem, han ønsker lagt i sin Liigkiste, de vidne om Verden og om Samtidens Vurderen.

Billed trænger paa Billed, rig er Ærens Tornevei!

I Mulm og Mørke sidder her, han, som udmaalte Maanebjergenes Høide, han, som trængte ud i Rummet til Planeter og Stjerner, han, den Mægtige, der hørte og saae Aanden i Naturen, fornam, at Jorden dreiede sig under ham: *Galilei*. Blind og døv sidder han i Alderdommens Aar, spiddet paa Lidelsens Tjørn i Fornegtelsens Qval, neppe kraftig til at løfte sin Pod, den, hvormed han engang i Sjælesmerte, da Sandhedens Ord slettedes ud, stampede mod Jorden og udbrød: »Den bevæger sig dog!«

Her staaer en Qvinde med Barnesind, Begeistring og Tro - Banneret bærer hun foran den kæmpende Hær, og hun bringer sit Fædreland Seier og Frelse. Jubelen lyder - og Baalet tændes: *Jeanne d'Arc*, Hexen, brændes. - Ja, det kommende Aarhundrede spytter paa den hvide Lilie: Voltaire, Viddets Satyr, synger om »*La pucelle*«.

Paa Viborgthing brænder den danske Adel Kongens Love - de lyse i Flamme, belyse Tid og Lovgiver, kaste et Glorieskjær ind i det mørke Fangetaarn, hvor han sidder graahaaret, krumbøiet, slidende med Fingren Fure i Steenbordet, han, engang Hersker over tre Kongeriger, den folkelige Drot, Borgers og Bondes Ven: *Christian den Anden*. Han med det haarde Sind i den haarde Tid. Fjender skreve hans Historie. - Syv og tyve Aars Fængsel ville vi huske paa, idet vi mindes hans Blodskyld.

Der seiler et Skib fra Danmark, der staaer en Mand ved høien Mast, han seer mod Hveen for sidste Gang: *Tycho Brahe*, der løftede Danmarks Navn til Stjernerne og lønnedes derfor med Krænkelse og Fortræd - han drager til et fremmed Land: »Himlen er allevegne, hvad behøver jeg mere!« er hans Ord;
* – 62

der seiler han bort, vor berømteste Mand, i fremmed Land hædret og fri!

»Ak, fri! om kun selv for dette Legems ulidelige Smerter!« sukker det gjennem Tiden til os. Hvilket Billed? - *Griffenfeldt*, en dansk Prometheus, lænket til Munkholms Klippeø.

Vi ere i Amerika ved en af de store Floder, en Menneskemasse har samlet sig, et Skib skal kunne seile mod Vind og Veir, være en Magt mod Elementerne: *Robert Fulton* hedder han, der troer at kunne det. Skibet begynder sin Fart; pludseligt staaer det stille - Hoben leer, fløiter og piber, hans egen Fader piber med: »Hovmod! Galskab! Løn som forskyldt! under Laas og Lukke skal det gale Hoved!« - Da brydes et lille Søm, som standsede et Øieblik Maskinen, Hjulene dreie, Skovlerne støde Vandets Modstand bort, Skibet seiler - -! Dampens Væverspole forvandler Timer til Minuter mellem Verdens Lande.

Menneskeslægt! begriber Du Saligheden i et saadant Bevidsthedens Minut, denne Aandens Forstaaen af sin Mission, Øieblikket, hvori al Sønderrivelse fra Ærens Tornevei - selv den ved egen Skyld - opløser sig i Lægedom, Sundhed, Kraft og Klarhed, Disharmonien bliver Harmoni, Menneskene see Aabenbarelsen af Guds Naade, viist den Enkelte, og af ham bragt dem Alle?

Ærens Tornevei viser sig da som en Glorie om Jorden; lyksaligt at vorde kaaret til Vandrer her og uden Fortjeneste at stilles mellem *Bygmestrene af Broen mellem Menneskeslægten og Gud.

Paa mægtige Vinger svæver Historiens Aand gjennem Tiderne og viser - til Mod og Fortrøstning, til tankevækkende Mildhed - i lysende Billeder paa natsort Grund *Ærens Tornevei*, der ikke som i Eventyret slutter i Glands og Glæde her paa Jorden, men peger ud over *den* ind i Tid og Evighed.

*